ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΤΟΥ «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ»

Η ΦΥΛΑΚΗ ΤΩΝ... ΚΑΝΟΝΙΕΡΗΔΩΝ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

(Κλισύ, ἡ φυλακὴ—παράδεισος)

Πῶς ὡδηγοῦντο στὸ Κλισὺ οἱ συλλαμβανόμενοι γιὰ χρέη.
(Σκίτσο τοῦ Ντωμιέ).

Τὸν περασμένο καιρὸ ὑπῆρχε στὸ Παρίσι μιὰ πολὺ περίεργη φυλακή, ἡ φυλακὴ τοῦ Κλισύ, στὴν ὁποία ἔκλειναν ὅλους γενικῶς τοὺς χρεοφειλέτας, ἐπισήμους καὶ ἀνεπισήμους. Ἀπὸ τὶς φυλακὲς τοῦ Κλισὺ πέρασαν ὅλοι σχεδὸν οἱ φτωχοπρόδρομοι τῆς Ποιήσεως, τῆς Λογοτεχνίας, τῆς Ζωγραφικῆς, ἄλλοι ἀστέρια πὺ τρεμοσβύσαν μέσα σὲ λίγο διάστημα στὸ στερέωμα τῆς Τέχνης κι' ἄλλοι ἀστέρια πὺ γίναν ὕστερα ἥλιοι λαμπροφώτιστοι καὶ δόξασαν τὸν ἑαυτό τους καὶ τὴν πατρίδα τους.

Μύρια ὅσα ἀνέκδοτα σχετίζονται μὲ τὶς φυλακὲς τοῦ Κλισύ. Θὰ σᾶς διηγηθοῦμε σήμερα τὰ πιὸ χαρακτηριστικὰ καὶ πᾶν ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὴ λειτουργία τῶν φυλακῶν καὶ τὴ ζωὴ τῶν φυλακισμένων μέσα σ' αὐτές.

Στὸ Παρίσι μέχρι τοῦ 1867, ὁ δανειστὴς εἶχε δικαίωμα νὰ κλείση στὴ φυλακὴ καὶ νὰ τρέφη δι' ἐξόδων του σ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς φυλακίσεως, τὸν κανονιέρη ὀφειλέτη του μόλις ἔβγαινε ἡ σχετικὴ ἀπόφασι τῆς «προσωπικῆς κρατήσεώς» του ἀπὸ τὸ Ἐμπροδικεῖο. Τὴν ἀπόφασι αὐτὴ τὴν ἔπαιρνε ὁ κλητήρας τοῦ δικαστηρίου καὶ βοηθούμενος ἀπὸ κάποιον ἀστυφύλακα ἢ ἀπὸ τὸν ἰδιαίτερό του μπράβο —εἶχαν τέτοιους καὶ τότε— ἄρπαζε ἀπ' τὸ γιακᾶ τὸν καταδικασθέντα ὀφειλέτη, τὸν ἔμπαζε κακὴν—κακῶς σ' ἕνα μόνιππο καὶ δρόμο γιὰ τὸ.... Κλισύ!

Κλισύ!... Ἔτσι λεγόντουσαν χάριν συντομίας «Αἱ διὰ χρέη φυλακαί», γιατὶ βρισκόντουσαν σ' ἕνα ἀκίνητο τῆς ὁδοῦ Κλισύ, ἀριθμὸς 70!....

Κάθε χρόνο, περισσότερα ἀπὸ 400 πρόσωπα περνοῦσαν τὸ κατῶφλι τῆς φυλακῆς αὐτῆς. Μαρκήσιοι αὐθεντικοὶ καὶ διεθνεῖς ἀπατεῶνες, χρεωκοπήσαντες μεγαλέμποροι καὶ γυρολόγοι τῶν παζαριῶν καὶ τῆς φούγας, ποιηταὶ καὶ λόγιοι ἀδέκαροι, συνάφια τοῦ Μονπαρνὰς μαζὺ μὲ φοιτητὰς πὺ ψοφοῦσαν ἀπ' τὴν πεῖνα κι' εἶχαν φάει τὰ νύκια τῆς σπιτονοικοκυρᾶς τους. Ὅλοι αὐτοί, ἀνακατεμμένος ὁ ἐρχόμενος, μαζὺ μὲ τσαφλατάνους καὶ δολίους χρεωκόπους, κλεδωνόντουσαν ἐκεῖ μέσα κατόπιν ἐπισήμου ἀμαξάδας καὶ μὲ τιμητικὴ συνοδεία κλητήρων μάλιστα...

Ἔχουμε σχετικῶς πρόχειρη μιὰ στατιστικὴ πὺ μᾶς δείχνει τοὺς κρατουμένους μιᾶς χρονιᾶς κατὰ ἐπαγγέλματα:

Εἰσοδηματίαι 55, βιομήχανοι 53, ἐργατικοὶ 30, ὑπάλληλοι 27, καθηγηταὶ ξένων καὶ ἡμετέρων(!) γλωσσῶν 24, καροτσέρηδες 24, ράπται 17, ἀξιωματικοὶ 8, ἄτομα ἄνευ ἐπαγγέλματος καὶ ἀπροσδιορίστων πόρων 12, ἠθοποιοὶ 12, φοιτηταὶ καὶ σπουδασταὶ 10, λόγιοι καὶ ποιηταὶ 10, μηχανικοὶ καὶ ἀρχιτέκτονες 6, μεσῖται 3, καρβουνιάρηδες 2 καὶ νεροκουβαλητάδες 3.

* * *

Μὰ ἀπ' ὅλους τοὺς ὀφειλέτας πὺ πέρασαν ἀπὸ τὶς φυλακὲς αὐτές, ἡ πιὸ πρωτάκουστη περίπτωσι εἶνε κάποιου Λαρσέν. Αὐτός, σαρανταπεντάρης πειά, κλείστηκε ἐκεῖ μέσα, γιατὶ δὲν εἶχε νὰ πληρώση τὴν παραμίνα πὺ τὸν θήλαζε... ὅταν ἦταν μωρό!

Καταλαβαίνετε βέβαια πῶς ἔχουν τὰ πράγματα: Οἱ γονεῖς τοῦ Λαρσὲν αὐτοῦ, ὅταν ἀπόκοψε τὸ γάλα, χρωστοῦσαν στὴν παραμάνα του 400 φράγκα. Μὴ ἔχοντας νὰ τῆς τὰ πληρώσουν ἀμέσως, τῆς ἔκαναν ἕνα γραμμάτιο γιὰ τὸ ποσὸν αὐτό, μὰ πέθαναν πρὶν προλάβουν νὰ τὸ ἐξοφλήσουν.

Ὁ Λαρσὲν μεγάλωνε μὲ τὸν καιρὸ κι' ὅταν ἔφτασε 22 χρόνων, θέλοντας νὰ τιμήση τὸ γάλα που ἤπιε μωρὸ ἀκόμα, καὶ γιὰ νὰ βουλώση τὸ στόμα τῆς ἀκούραστα διαμαρτυρομένης παραμάνας του, τῆς ἀνανέωσε τὸ γραμμάτιο, προσθέτοντας καὶ τοὺς σεβαστοὺς πειὰ τόκους.

Ἡ παραμάνα, ὕστερα ἀπὸ χρόνια πάλι, βαρέθηκε νὰ περμένη πειὰ τὰ λεπτά της καὶ τὸ προσξόφλησε, ἀνανεωμένο κι' ἐγὼ δὲν ξέρω γιὰ ποσοστὴ φορά, σὲ κάποιο τοκογλύφο. Αὐτὸς δὲ ὕστερα ἀπὸ ἄκαρπες προσπάθειες νὰ πληρωθῆ, ἀναγκάστηκε νὰ στείλη τὸν πρώην μπεμπὲ καὶ τώρα σαρανταπεντάρη Λαρσὲν στὴ φυλακὴ ὡς ὀφειλέτη 15.000 φράγκων!

* * *

Ποιὰ ἦταν ἡ ζωὴ τῶν φυλακισμένων μέσα στὸ Κλισύ;

Ἀπὸ τροφὴ ἦσαν μιὰ φορὰ ἐξασφαλισμένοι. Ὁ δανειστὴς πὺ τοὺς ἔκλεινε ἐκεῖ μέσα, πλήρωνε ὑποχρεωτικῶς τὸ φαγητό τους. Ἡ ἐπίπλωσι ὅμως;

Ἔ!... Τὴν ἐπίπλωσι τὴν εἶχε ἀναλάβει τὸ κράτος!

Ἡ φυλακὴ ἦταν χωρισμένη στὰ δύό, χωριστὰ γιὰ τοὺς ἄρρενας καὶ χωριστὰ γιὰ τὰ θήλεα. Εἶχε 200 ὅλα—ὅλα δωμάτια, ἀρκετὰ εὐρύχωρα κι' ἐφωδιασμένα ὅλα τους μὲ τζάκι.

Ἕνα σιδερένιο κρεββάτι, μιὰ κρεμάστρα, ἕνα ντουλάπι, δυὸ ψάθινες καρέκλες κι' ἕνα μικρὸ ξύλινο τραπέζι ἦσαν τὸ ἄπαντον τῆς ἐπιπλώσεως τοῦ κάθε δωματίου. Περισσότερα δὲν ἔδινε τὸ κράτος!

Ἂν ὅμως κανένας ἀπ' τοὺς κρατουμένους ἦταν καλομαθημένος ἀπ' τὸ σπίτι του;

Στὴν περίπτωσι αὐτή, μποροῦσε νὰ δανειστῆ μὲ ἐνοίκιο καμμιὰ πολυτελέστερη πολυθρόνα ἢ ἕνα ἄλλο ὁποιοδήποτε ἔπιπλο, ἀπ' τὸν ἀντικρυνὸ παλαιοπώλη καὶ νὰ συμπληρώση τὴν ἐπίπλωση.

Ἕνας καναπές, π. χ., ρυθμοῦ Βολταίρου, εἶχε ἐνοίκιο 18 φράγκα μηνιαίως. Κι' ἔχομε σχετικῶς τὴν χαριτωμένη περίπτωσι κάποιου ὀφειλέτου πὺ κάθησε στὴ φυλακὴ αὐτὴ 9 χρόνια γιὰ χρέη. Τὴ στιγμὴ ὅμως πὺ ἔβγαινε, ἀφοῦ κατόρθωσε μὲ χίλιες—δυὸ δυσκολίες νὰ ἐξοφλήση τὸ παλιό του χρέος, βρέθηκε ὀφειλέτης στὸν ἀντικρυνὸ παλαιοπώλη γιὰ 630 φράγκα, ἀντίτιμον ἐνοικίου μιᾶς ντουλάπας πὺ χρησιμοποίησε σὲ ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα.

Φυσικὰ δὲν τοῦ ἔμενε πειὰ πεντάρα γιὰ νὰ ἐξοφλήση καὶ τὸ καινούργιο αὐτὸ χρέος κι' ἔτσι ξανακλείστηκε πάλι μέσα.. χωρὶς ντουλάπα ὅμως αὐτὴ τὴ φορά!

Στὶς 7 τὸ πρωί, ὅταν ἦταν χειμώνας καὶ στὶς 6 ὅταν ἦταν καλοκαῖρι, ἡ πόρτες τῶν κελλιῶν τοῦ Κλισὺ ἀνοιγόντουσαν καὶ οἱ κρατούμενοι κατέβαιναν στὸν πικνοφυτεμμένο μὲ ἀκακίες κῆπο, ἐπεσκέπτοντο τοὺς ἄλλους ὁμοιοπαθεῖς των ἢ πήγαιναν στὴ βιβλιοθήκη —εἶχαν καὶ βιβλιοθήκη!— καὶ ξέσαζαν λιγάκι μὲ τοὺς ἥρωας τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ πατρός.

Ὁ ἴδιος ἄλλωστε ὁ Δουμᾶς συντηροῦσε καὶ τὴ βιβλιοθήκη τους κι' ἔστελνε πάντα στὸ Κλισὺ πολλὰ ἀντίτυπα ἀπὸ κάθε καινούργιο μυθιστόρημά του, πονῶντας τοὺς φτωχοὺς ἐκείνους διαβόλους, πὺ τόσες φορὲς στὰ νειάτα του στάθηκε ὁμοιοπαθής τους.

Στὶς φυλακὲς τοῦ Κλισὺ ἐπιτρεπόντουσαν ὅλα τὰ παιχνίδια, ἐκτὸς βέβαια ἀπ' τὴ χαρτοπαιξία, μποροῦσαν δὲ οἱ κρατούμενοι νὰ δεχτοῦν κι' ἐπισκέψεις.

* * *

Θέλετε τώρα νὰ μάθετε πῶς περνοῦσαν κι' ἀπὸ φαγητό; Ἐδῶ ὅμως θὰ τὰ χαλάσουμε λιγάκι. Ὁ δανειστὴς ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ δίνη 45 φράγκα τὸ μῆνα γιὰ τὸ φαγητὸ τοῦ φυλακισμένου ὀφειλέτου του. Μ' ἕνα τέτοιο ποσὸν βέβαια, ἡ ὑπηρεσία τῶν φυλακῶν δὲν μποροῦσε νὰ παραθέτη πολυτελῆ καὶ λουκούλεια γεύματα καὶ δεῖπνα στοὺς κρατουμένους. Εἶχαν ὅμως ὅλο τὸ ἐλεύθερο, ἂν ἐννοεῖται τὄλεγε ἡ τσέπη τους, νὰ συμπληρώνοιν τὸ φαγητό τους μὲ καμμιὰ παραπανιστὴ μερίδα, τοῖς μετρητοῖς ἢ ἐπὶ πιστώσει ἀπ' τὸ γειτονικὸ ἑστιατόριο. Καὶ πολλὲς φορὲς οἱ τοῖχοι τῆς πρωτοτύπου

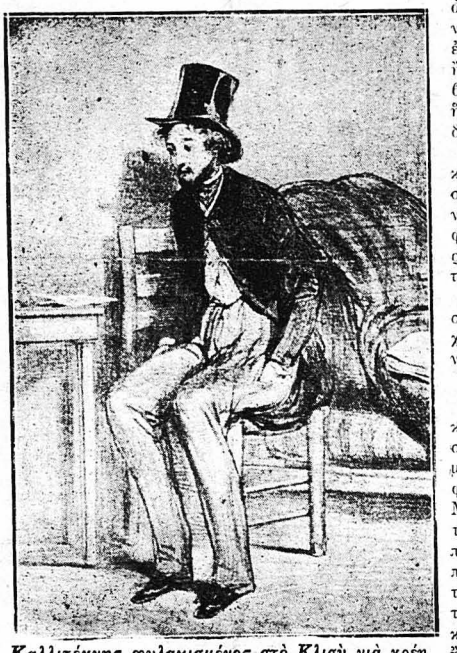

Καλλιτέχνης φυλακισμένος στὸ Κλισὺ γιὰ χρέη.
(Σκίτσο τοῦ Γκαβαρνί).

Η ΣΕΛΙΣ ΤΩΝ ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΩΝ

Η ΠΑΘΗΤΙΚΩΤΕΡΕΣ ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Η μαρκησία ντὺ Σατελὲ στὸν μαρκήσιο ντὲ Σαὶν - Λαμπέρ). Αὔγουστος 1749.

Κύριε,

Ἡ ἐπιστολή σας ἔφθασε ἀσφαλῶς στὰ χέρια μου καὶ θὰ συμμορφωθῶ μὲ τὶς ὑποδείξεις σας...

Πῶς μπορεῖτε, Θεέ μου, ἐσεῖς, νὰ ἔχετε τόση ἐπιβολὴ στὴ φωνὴ τῆς καρδιᾶς σας καὶ νὰ τὴν πνίγετε ὅποτε σᾶς ἀρέσει, κ' ὅποτε πάλι σᾶς ἀρέσει, νὰ τὴν ἀφίνετε ἀδέσμευτη, ἐλεύθερη;

Δὲν ξέρω τί νὰ πῶ... Τἄχω χαμένα... Σκέπτομαι πῶς μονάχα κάποιος ποὺ δὲν ἀγαπᾶει μπορεῖ νὰ ἔχῃ αὐτὴ τὴν ψυχραιμία κ' αὐτὴ τὴ θέλησι, ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται ὅταν κ' ὅπως θέλει στὶς κλίσεις τῆς καρδιᾶς του...

Συμβαίνει ἄραγε αὐτὸ καὶ σὲ σᾶς;... Δὲν τολμῶ νὰ τὸ πιστέψω... Ἔχω παραπολλὲς ἀποδείξεις τῆς ἀγάπης σας... Μὲ πείσατε πολλὲς φορὲς ὅτι μὲ λατρεύετε ὅπως σᾶς λατρεύω, καὶ γι' αὐτὸ δὲν νοιώθω μέσα μου ἀρκετὴ δύναμι γιὰ νὰ σᾶς παρεξηγήσω...

Γι' αὐτὸ θὰ προσπαθήσω νὰ συμμορφωθῶ μὲ ὅσα μοῦ λέτε στὴν ἐπιστολή σας... Θὰ κάνω ἀρχὴ ἀπὸ ἀπόψε βράδυ, μάλιστα, στὸ χορὸ τῆς κυρίας Ντὲ Β...

Παραδέχομαι τὴ λεπτή σας θέσι κ' ἀναγνωρίζω ὅτι κ' ἐγὼ εἶμαι δεμένη μὲ πολλὲς ὑποχρεώσεις... Θὰ τηρήσωμε κ' οἱ δυὸ μας λοιπὸν τὴ στάσι καὶ τὴν τακτικὴ ποὺ μοῦ συνιστᾶτε στὴν ἐπιστολή σας, γιὰ νὰ ἀπομακρύνωμε τὶς ὑποψίες τοῦ κόσμου καὶ νὰ μὴ δώσουμε πειὰ ἀφορμὴ στὸ μέλλον νὰ κόψουν καὶ νὰ ράψουν ἡ κακὲς γλῶσσες τῶν γνωστῶν μας εἰς βάρος μας...

Ἔχετε δίκηο... Κι' ἐγὼ ἔννοιωσα τὶς τελευταῖες αὐτὲς μέρες ὑποπτα κρυφοκυττάγματα, ποὺ ἀσφαλῶς εἶχαν ἐμένα γιὰ στόχο τους... Κι' ἀρκετοὺς ὥς τὰ τώρα ὑπαινιγμοὺς ἄκουσα ἀπὸ διάφορες γρηοκανκάγιες, ὑπαινιγμοὺς ποὺ ἀνέβασαν ἀθελά μου τὸ κοκκινάδι τῆς ντροπῆς στὰ μάγουλά μου καὶ ποὺ ἔκαναν τὴν καρδιά μου νὰ χτυπήσῃ μὲ τρεμοῦλα, γιατὶ στὸ βάθος τους ἦσοιν σύ, ἀγαπημένε μου, γλυκειά μου ζωή...

Τί κουτὴ ποὺ εἶμαι!... Ἄρχισα τὴν ἐπιστολή μου μὲ ὅλους τοὺς κανόνας τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς, στὸν πληθυντικό, ψυχραιμένη λιγάκι μαζύ σου, γιατὶ νόμιζα πῶς δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ ἀγάπη σου σὲ μένα νὰ εἶνε τόσο θερμὴ καὶ παράφορη, ἀφοῦ ἔχεις τὴ δύναμι καὶ τὴν κανονίζεις ὅπως ἐσὺ θέλεις!...

Μὰ ἔχεις δίκηο, χρυσέ μου... Συχώρεσέ με... Σ' ἀγαπῶ τόσο πολύ, ποὺ μὲ νευριάζουν, μοῦ φταῖνε ὅλα, ὅσα δὲν μοῦ μιλᾶν γιὰ σένα, ὅσα εἶνε ξένα κ' ἀδιάφορα στὴν ἀγάπη μας τὴν παντοτεινὴ καὶ τὴν τόσο θερμή...

Ἔννοια σου, ἀγαπημένε μου, καὶ θὰ προσπαθήσω νὰ φερῶ ὅπως μοῦ γράφεις...

Σ.

* * *

(Ὁ πρίγκηψ Μέττερνιχ στὴν κόμησσα ντὲ Λίβεν).

Βριξέλλαι, 3 Δεκεμβρίου 1818.

Γλυκειά μου κόμησσα,

Σοῦ ξαναγράφω πάλι, ἂν καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν ἔλαβες ἀκόμα τὴν πρώτη μου ἐπιστολή, ποὺ σοῦ ἔγραψα στὶς 28 τοῦ περασμένου μηνός...

Ἀνυπομονῶ ὅμως, ἀγαπημένη μου φίλη, νὰ ἐπικοινωνῶ μαζύ σου μὲ τὴ σκέψι μου, μιὰ ποὺ τόση ἀπόστασι μᾶς χωρίζει, κι' ἀφοῦ δὲν ἔχω τόσες ἡμέρες ἐπιστολή σου, κάτι μὲ σπρώχνει νὰ σοῦ γράψω ἐγώ... Καὶ ἡ παρόρμησι αὐτὴ τῆς ψυχῆς μου εἶνε ἀνίκητη...

Θέλω νἄχω γράμμα σου, ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ γρήγορα... Θέλω νὰ τὸ ἀνοίξω μὲ λαχτάρα, νὰ τὸ ἀκουμπήσω στὰ γόνατά μου καὶ κεῖ, πρὶν τὸ διαβάσω ἀκόμα, νὰ στηρίξω τὸ κεφάλι μου στὶς παλάμες καὶ νὰ καμαρώσω... Νὰ γεμίσῃ προκαταβολικῶς ὅλη τὴν ψυχική ἡδονή, ποὺ θὰ νοιώθω τὴν ὥρα ποὺ θὰ τὸ διαβάζω...

Μὰ ὅσο νἄρθῃ ἡ εὐλογημένη, ἡ τρισευτυχισμένη ἐκείνη ὥρα, ἂς δώσω στὴν ψυχή μου μιὰ ἀνακούφισι, φέροντας στὸ μυαλό μου τὶς παράξενες περιστάσεις ποὺ συνέτειναν νὰ γνωριστοῦμε... Εἶνε, πρὸς τὸ παρόν, τὸ πιὸ ἀγαπημένο μου θέμα... Λοιπόν:

Στὶς 22 Ὀκτωβρίου ποὺ μᾶς πέρασε, σὲ πρωτοεῖδα στὸ σαλόνι τῆς κυρίας Ντὲ Ν... Μόλις κυτταχτήκαμε... Εἶνε ζήτημα ἂν ἀλλάξαμε καὶ δυὸ-τρεῖς λέξεις...

Στὶς 26 ἔφευγα γιὰ τὰς Βριξέλλας, ἔχοντας γιὰ ἀπαραίτητο σύντροφο τὸν ἰδιαίτερο γραμματέα μου... Μὰ πρὶν ἀκόμα βγοῦμε ἀπὸ τὶς πύλες τῆς Βιέννης, ἕνα ἁμάξι πέρασε πλάϊ στὸ δικό μου καὶ καθὼς μὲ προσπέρασε, ἔρριξα μιὰ ἀδιάφορη ματιὰ ἀπὸ τὴ θυρίδα... Ἦσουν ἐσύ...

Σὲ χαιρέτησα καὶ σταμάτησες... Ἀλλάξαμε δυὸ λόγια καὶ βρεθήκαμε πὼς πηγαίναμε κ' οἱ δυὸ γιὰ τὴν ἴδια πόλι...

Σὲ κάλεσα τότε στὸ πιὸ εὐρύχωρο κ' ἀναπαυτικώτερο ἁμάξι μου, στέλνοντας τὸν γραμματέα μου στὸ δικό σου...

Ξεκινήσαμε γιὰ τὸ μακρυνό μας ταξεῖδι... Στὴν ἀρχή, κατσουφιασμένος λιγάκι ἐγώ, δειλή, συμμαζεμένη σὲ μιὰ γωνίτσα ἐσύ, μόλις ἀλλάξαμε λίγα λόγια... Μὰ σιγὰ-σιγὰ κατόρθωσες, λατρεία μου, νὰ λυώσῃς τὸν πάγο ἐκεῖνον τῆς ἐπιφυλακτικότητος, ποὺ ἀπλώθηκε ἀνάμεσά μας...

Ἦσουν καλή, ἔξυπνη, καὶ παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴ καλλονή σου, ἦσοιν χωρὶς ἀξιώσεις καὶ γεμάτη μετριοφροσύνη... Πρᾶγμα σπάνιο, γιατὶ συνήθως ἡ ὠμορφιὰ καὶ μάλιστα ἡ τόσο ὑπέροχη σὰν τὴ δική σου, συνοδεύεται ἀπὸ φουσκωμένα μυαλὰ καὶ ἄδειο ἀπὸ λογικὴ κεφάλι... Τὸ ἐξετίμησα λοιπὸν τὸ σπάνιο αὐτὸ προτέρημά σου, ὅσο ἔπρεπε...

Στὰς 27, τὴν ἄλλη μέρα δηλαδή, ἤμουν ἐνθουσιασμένη μαζύ σου... Εὐλογοῦσα τὴν ὥρα ποὺ σοῦ προσέφερα θέσι πλάϊ μου καὶ βρῆκα πὼς ὅσοι σὲ ἐπαινοῦσαν, εἶχαν τὸ πιὸ ἀπόλυτο δίκαιο τοῦ κόσμου...

Στὰς 28 μὲ εἶχες μαγέψει... Καὶ ἡ ἐπίπονη ἐκείνη μέρα τοῦ ταξειδιοῦ μας δὲν μοῦ φάνηκε καθόλου... Παραξενεύομουν πὼς ἡ ἀκολουθία μου παρατονιόταν καὶ βλαστημοῦσε γιὰ τὶς πολλὲς δυσκολίες καὶ γιὰ τὴν κακὴ κατάστασι τοῦ δρόμου τὴ μέρα αὐτή... Ἐγὼ οὔτε κἀν ἔννοιωσα, πλάϊ σου, τὸ παραμικρό...

Στὰς 29 σταματήσαμε στὴν ἐξοχικὴ ἐκείνη ἔπαυλι γιὰ νὰ ἀναπαυτοῦμε λίγο... Σὲ ἐπισκέφθηκα στὸ σαλόνι σου τὸ ἀπόγευμα καὶ ἔννοιωσα πὼς τὸ νὰ κάθεται κανένας στὸ πάτωμα, ἐπάνω στὸ ταπέτο, καὶ νὰ γέρνῃ τὸ κεφάλι του στὰ γόνατά σου, εἶνε ἡ πιὸ γοητευτικὴ θέσι τοῦ κόσμου, ποὺ θὰ τὴ ζήλευαν καὶ οἱ ἄγγελοι ἀκόμα τοῦ Παραδείσου...

Στὰς 30... Τὴ σβύνω αὐτὴ τὴν ἡμέρα... Δὲν τὴν ἔζησα καθόλου, γιατὶ δὲν σὲ εἶδα... Δὲν σὲ εἶχα κοντά μου...

Χτυποῦν τὴν πόρτα μου, γλυκειά μου κόμησσα... Ξέρω ποιὸς εἶνε καὶ τί μὲ θέλουν... Θὰ σοῦ στείλω τὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ καὶ θὰ συνεχίσω σὲ ἄλλη μόλις ξεμπλέξω... Ἄχ! αὐτὲς ἡ ὑποθέσεις τοῦ κράτους!... Ὅλα-ὅλα-ὅλα στοὺς ὤμους μου φορτωμένα καὶ ἡ καρδιά μου νὰ μοῦ λείπῃ... Νὰ εἶνε κοντά σου... Εἶνε φοβερό... Εἶνε σωστὸ μαρτύριο...

Μὴ μὲ ξεχνᾶς στολίδι τῆς ζωῆς μου...

Μ.

αὐτῆς φυλακῆς τράνταζαν ἀπ' τὸ γλέντι καὶ τὸ ξεφάντωμα τῶν κρατουμένων, ποὺ τῶρριχναν συχνὰ ἔξω γιὰ νὰ πάνε κάτω τὰ φαρμάκια τῆς... «προσωπικῆς κρατήσεως»!...

Πολλοὶ ἄλλωστε ἄνοιγαν καὶ διάφορα μικρομαγαζάκια στὸ κελλί τους, μποροῦσε δὲ, ὅποιος ἤθελε, νὰ ψωνίζῃ ἀπὸ αὐτὰ χρήσιμα πραγματάκια καὶ τρόφιμα σὲ πάμφθηνες τιμές... Ἕνας κρατούμενος λεμοναδοπώλης π.χ. ἄνοιξε στὸ Κλισὺ ποτοπωλεῖο καὶ κρέμασε στὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ του τὴν ἑξῆς ἐπιγραφή: «ΚΑΦΕΠΟΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΟ «ΣΥΜΠΑΝ»... Κάθε ποτὸ κόστιζε 15 λεπτά!

Κάποιος ἄλλος ἄνοιξε παντοπωλεῖο ἐφωδιασμένο θαυμάσια. Καὶ τὸ ἐμπόριό του τόσο προώδευε, ποὺ πλήρωσε σὲ λίγον καιρὸ ὅλα τὰ χρέη του. Μετὰ τὴν πληρωμὴ ὅμως τῶν χρεῶν του, δὲν ἤθελε μὲ κανέναν τρόπο νὰ τὸ κουνήσῃ ἀπ' τὴ φυλακή... Ἀπειλοῦσε πὼς ἂν τὸν... ἐλευθέρωναν διὰ τῆς βίας, θὰ ξανάκανε καινούργια χρέη, γιὰ νὰ τὸν κλείσουν πάλιν ἐκεῖ μέσα καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἐμπόριό του!...

Ἡ λοταρίες ἐπάσης ἔπαιρναν κ' ἔδιναν στὸ Κλισύ. Κάποιος κρατούμενος, πανὶ μὲ πανὶ ὁ δύστυχος, λιγούρεψε γάλον ψητὸ καὶ παραγεμιστὸ μὲ τροῦφφες... Τὸν πῆρε λοιπὸν «ἐπὶ πιστώσει» ἀπὸ τὸ γειτονικὸ ἑστιατόριο καὶ τὸν ἔβγαλε στὸ λότο!...

Ὁ γάλος κόστιζε 10 φράγκα. Καὶ μὲ τὴ λοταρία ἔβγαλε ἄψε-σβῦσε τὰ ἔξοδά του, ἀγόρασε καὶ ξεκοκκάλισε ἕναν ἄλλον γάλο, πιὸ παχὺ καὶ πιὸ ὀρεχτικὸν καὶ τοῦ ἔμειναν καθαρὰ κέρδη 19 φράγκα!!...

Σ' ἄλλο φύλλο θὰ σᾶς ξαναποῦμε πάλι μερικὰ ἀνέκδοτα γιὰ τὴν πρωτάκουστη αὐτὴ φυλακὴ τοῦ Παρισιοῦ.